

Oponentský posudek diplomové práce
Dominiky Dvořákové

**AUTORITA A KONFORMISMUS;
SOCIÁLNÍ PSYCHLOGIE NACISMU**

(rozsah práce 66 stran, plus seznam pojmů, seznam použité literatury /úctyhodný a věrohodný/, resumé v češtině a angličtině, klíčová slova)

Práce byla v elektronické i vytištěné podobě odevzdána včas, totiž 25. 8. 2014.

Autorka si vytkla za cíl promyslet a pojednat nikdy nevyčerpatelný problém příčin a okolností masového podlehnutí nacismu nejen „masami“, ale i „elitami“ některých německy mluvících zemí a důsledků tohoto podlehnutí pro osudy práva v Německu. To je záslužné už i proto, že téma bohužel nepostrádá v dnešním světě aktuálnosti.

Práce má vzestupnou tendenci: zdaleka nejlepší je závěrečná kapitola (k ní počítám i Závěr) o byrokracii a právu a jeho roli v nacistickém Německu, přes její přiznanou stručnost. Ba možná i pro tuto stručnost. Je přesvědčivá a také osobně zaujatá v tom nejlepším smyslu.

Ostatní kapitoly už nejsou zcela sourodé; jako kdyby se práce skládala z více vedle sebe stojících a jen mechanicky pospojovaných žánrů či spíše odlišných diskurzů, které nejsou zcela vyvážené: nejsou stejné kvality a nejsou dostatečně přesvědčivě provázány. Prvá kapitola (pojem totalitarismu) je příliš soustředěná na jediný koncept Arendtové. Mimochodem: oponenta zajímá, v čem se Arendtová mýlila, pokud jde o hodnocení Adolfa Eichmanna.

Pokud jde o genezi a o vysvětlování fenoménu nacismu a jeho ideologie, je škoda, že v práci chybí rozlišení nacismu a fašismu – to je dnes podceňovaný problém, protože fašismus je trvalé ohrožení, zatímco „rasistický“ a „árijský“ nacismus je snad hrozivý o cosi méně. Na stránkách věnovaných genezi nacismu

nejsou zmíněny tři podstatné „příznivé“, okolnosti, z nichž první (dnes v putinovském Rusku v posunutém významu viny za rozpad SSSR aktuální) se týká svůdné a také plně internalizované legendy o „dýce, vražené do zad“ (německému národu), čili: válku jsme neprohráli jako vojáci na bojištích, ale prohráli nám ji zbabělí a zrádní politici (kapitulující císařská moc). Druhá okolnost, zvedající šance nacismu, byla nerealistická výše reparací, zbavující Německo jakékoli naděje, že vůbec kdy vybredne z dluhů – opět aktuální v situaci stále hrozící krize a poklesu životní úrovně. K tomu se připojovala třetí okolnost, absurdní hyperinflace. - Definice Žida podle Norimberských zákonů je zřejmě podána nejasně (na str. 23): „Dále“ znamená zřejmě „později“? Vskutku, i po jazykové stránce jsou kapitoly o nacismu a jeho ideologii méně pečlivé. Občas chybí čárka. A někdy uvozovky (...biologicky vadní...).

Také autorce vytýkám, že pojmenovala jen „etymologický“ původ nacismu jako syntézy slov nacionalismus a socialismus. Nejen slovnímu spojení (kvůli kterému se zřejmě nacismu pořád říká raději „fašismus“) nevěnuje dostatečnou pozornost.

Pak je tu ještě třetí kapitola, přehlédající sociálně psychologické koncepty autority a konformismu. Tento druhý „žánr“ diplomové práce je podáván přesněji, ukázněněji, přehledněji a po jazykové stránce zdařileji než koncepty totalitarismu a nacismu. Není mu co vytknout.

Nakonec ale rozhoduje závěrečné vyznění, pointa diplomové práce. Přes dílčí výhrady autorka promyslela, pochopila a procítla podstatu problému. Její osobní zaujetí přidává zejména dnes práci na hodnotě.

Při přesvědčivé obhajobě může na tomto místě navrhované hodnocení „velmi dobře“ převážit k „výborně“.

V Praze, 9. září 2014

.....
oponent práce